

9.9.2025

Toimintakertomus

Varhaiskasvatuspalvelut 2024-2025

Varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat kunnallisesta ja yksityisesti tuotetusta päiväkotitoiminnasta sekä perhepäivähoidosta. Esiopetus toteutetaan osana varhaiskasvatuspalveluita kunnallisissa toimipaikoissa. Ruotsinkielinen varhaiskasvatus järjestetään ostopalveluna Lahden Folkhälsanissa. Mikäli lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa, maksetaan perheelle lakisääteistä kotihoidon tukea alle 3- vuotiaasta lapsesta. Samoin yksityisen hoidon tukea voidaan kunnallisen varhaiskasvatuksen vaihtoehtona maksaa tietyin edellytyksin.

Keskeiset muutokset palveluissa

Kunnallisia päiväkoteja oli toiminnassa 8 ja yksityisiä 4. Samoin kunnallisia perhepäivähoitajia oli 8 ja kaupungin alueella toimivia yksityisiä perhepäivähoitopaikkoja 4.

Toimintakautta leimasi päiväkotitoiminnan lilliputin ja perhepäivähoidon varahoitokodin lakkauttamisesta seuranneet uudelleenjärjestelyt sekä lapsiryhmien että henkilöstön osalta. Avoimen varhaiskasvatus Kimpan toiminnassa koettiin muutoksia. Lasten kerhotoiminta päättyi joulukuussa mutta Perhepirtti oli toiminnassa vielä kevään ajan. Perhepirtti- toimintaan osallistui kevätkaudella keskimäärin 5 aikuista ja 7 lasta.

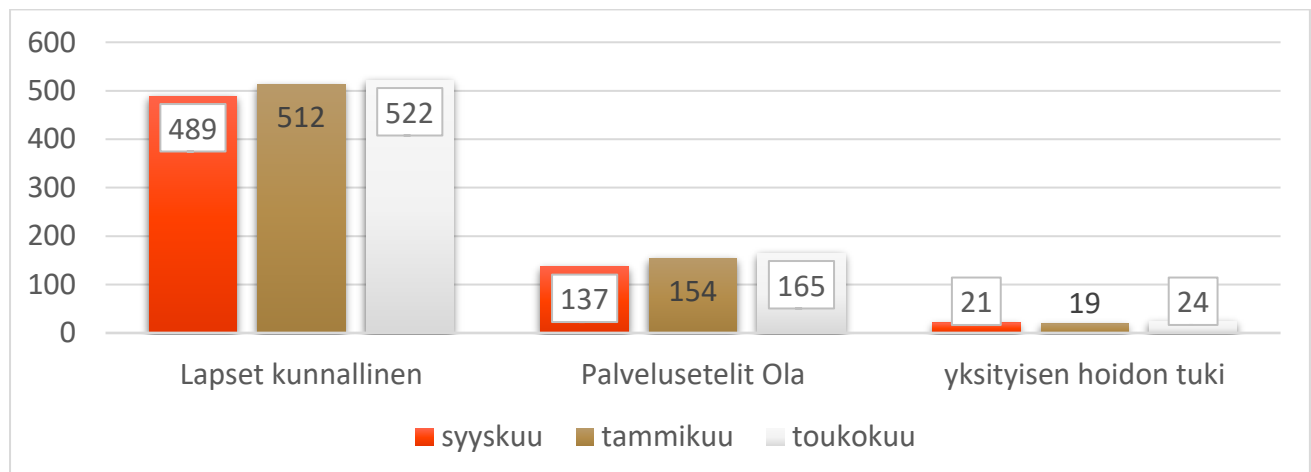
Varhaiskasvatuksessa aloittaa uusia lapsia ympäri vuoden, jonka vuoksi palveluiden piirissä olevien lasten määrä kasvaa toimintakauden aikana. Koivikon päiväkotiin avattiin yksi lisäryhmä tammikuussa. Lapsiryhmien täyttöaste jäi reuna-alueilla hieman matalammaksi kuin Keskustassa, jossa puolestaan kysyntä on runsaampaa. Täyttöasteella tarkoitetaan mitoituksessa olevan henkilöstömäärän mahdollistamaa lasten enimmäismäärää kussakin yksikössä. Keskustan ja Pennalan alueen keskimääräinen täyttöaste oli toukokuussa 2025 99% kun taas Kuivannon,

9.9.2025

Vuorenmäen ja Länsi-Orimattilan keskimääräinen täyttöaste oli samaan aikaan 88%. Noin 8% lapsista oli tehostetun tai erityisen tuen piirissä. Alle 3-vuotiaiden lasten osallistumisasteessa havaittiin nousua.

Lapsimäärän muutos 2024-2025

	% osallistuu Orimattilassa ikäluokasta (syyskuun tilanne)		
	2021	2023	2024
6v	97	99	100
5v	90	93	98
4v	84	84	96
3 v	77	83	84
2v	65	75	73
1v	35	36	41
yht.	75	78	82

Osallistumisasteen kehitys 2021-2024

Laadunhallinta ja pedagoginen toiminta

Varhaiskasvatuspalveluiden toimintaa velvoittavia asiakirjoja ovat varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen opetussuunnitelma. Koulutuksen kansallinen arviointikeskus Karvi on kuvannut laadukkaan varhaiskasvatuksen ominaisuudet sekä laatinut sen pohjalta laadunarviointijärjestelmä Valssin. Jokaiselle lapselle laaditaan Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) ja/tai Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Toimintakulttuuria ja pedagogista toimintaa suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään lapsiryhmätasolla ja se dokumentoidaan tiimin pedagogiseen suunnitelmaan. Päiväkodin johtajan velvollisuutena on yksikötason toimintasuunnitelman- ja kertomuksen kirjaaminen. Yksikötason toimintasuunnitelmia- ja kertomuksia on hyödynnetty tätä palvelualueen toimintakertomusta laadittaessa.

Kuva: Pedagogisen suunnittelun tasot varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuspalveluissa on ylläpidetty ja edelleen kehitetty laadunhallintaa sekä käytettyjen mittareiden mukaan onnistuttu tukemaan lasten hyvinvointia. Valssi on Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen, Karvin, kehittämä laadunarviointijärjestelmä varhaiskasvatukseen. Valssin Leikki-arviointityökalu toteutettiin kaikissa kunnallisissa päiväkodeissa. Tulosten mukaan aikuiset

9.9.2025

havainnoivat leikkiä aktiivisesti, ja leikki on keskeinen osa toiminnan suunnittelua. Leikin ohjauksessa näkyy leikillinen vuorovaikutus, huumori ja hassuttelu. Kehittämiskohteissa suunta on oikea. Esimerkiksi pitkäkestoisten leikkimaailmojen ja oppimisympäristöjen kehittäminen yhdessä lasten kanssa on hieman vahvistunut, mutta vaatii edelleen tukea ja systemaattista kehittämistä.

Yksiköissä havaittiin seuraavia leikkiä tukevia vahvuuksia:

- Leikkiin asettuminen on edistynyt: lapset osallistuvat innokkaasti, ja tiloja muokataan heidän toiveidensa mukaan.
- Pedagoginen dokumentointi on yhtenäistynyt: yhteinen lomake käytössä, havainnot kirjataan ja kuviin palataan lasten kanssa.
- Sosiogrammeja toteutetaan säännöllisesti.
- Oppimisympäristöjä muokataan yhdessä lasten kanssa – osallisuus vahvistuu.
- Leikkimaailmat rakentuvat lasten kiinnostuksen kohteista.
- Huoltajat osallistuvat materiaalien ja ideoiden kautta

Yksiköiden havaintoja leikin kehittämiseksi tukemiseksi:

- Ulkopedagogiikka kaipaa lisää huomiota ja suunnitelmallista kehittämistä.
- Leikkiympäristöjen suunnittelu ja nimeäminen myös ulkotiloissa tukee leikin monipuolisuutta.
- Pedagogisen dokumentoinnin näkyväksi tekeminen edellyttää yhteisiä sopimuksia ja käytäntöjä.
- Aikuisen rooli leikissä: läsnäolo, herkkyyks ja ajattelun muutos ovat keskiössä.
- Lasten oma dokumentointi: lisätään mahdollisuuksia kuvata ja kertoa omasta arjestaan.
- Leikkivälineistön kehittäminen lasten kiinnostuksen pohjalta – kiertävät lelut, yhteiset askartelut.

Kehittävä Palaute- tutkimusmenetelmä arvioi varhaiskasvatuksen laatua lapsivaikutusten näkökulmasta. Sen mukaan Orimattilassa havaittiin esimerkiksi enemmän oppimista tukevia

9.9.2025

tilanteita kuin muualla Suomessa. Myös lasten positiiviset tunneilmaisut ovat vahvistuneet erityisesti ohjatussa toiminnassa ja leikissä.

Henkilöstö

Henkilöstöä kunnallisessa varhaiskasvatuspalveluissa on ollut toukokuussa 132. Päättäneellä toimintakaudella kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia oli keskimäärin 80%. Kelpoiset opettajat kuitenkin sijoittuivat yksiköihin siten, että joissakin yksiköissä vain puolet opettajista oli kelpoisia. Usein syynä olivat erilaiset lakisääteiset vapaat, joiden sijaistamiseksi ei voitu saada kelpoista henkilöä. Lintulan vuoropäiväkodissa yöhoitoa tarvitsevien lasten määrä nousi hieman. Tämän vuoksi suunnitellut työvuorot ovat toteutuneet useammin, mikä on tuonut parempaa ennustettavuutta yksikön henkilöstölle.

Syksyllä 2024 toteutetun henkilöstökyselyn mukaan esihenkilöt ovat varhaiskasvatuksessa lähestyttäviä ja tukevat avointa vuorovaikutusta. He osoittavat myös luottamusta työntekijöihinsä antamalla heille vastuuta ja tilaa toimia itsenäisesti. Työyhteisössä vallitsee vahva tukiverkosto – apua ja tukea saa nopeasti ja luontevasti. Sovituista asioista on pidetty kiinni johdonmukaisesti, mikä on vahvistanut luottamusta ja selkeyttä arkeen. Esihenkilöltä ja työyhteisön keskuudessa kaivataan kuitenkin lisää keskinäistä kiitosta ja kannustavaa palautetta. Työtilat, välineet ja olosuhteet vaativat kehittämistä, jotta ne tukevat työn tehokkuutta ja hyvinvointia.

Henkilöstölle on järjestetty työhyvinvointitapahtumia ja se on osallistunut monipuolisiin koulutuksiin, jotka tukevat sekä pedagogista osaamista että työhyvinvointia. Ryhmätyönohjausta on järjestetty päiväkodin johtajille ja konsultoiville erityisopettajille. Keskeisimmät täydennyskoulutukset ovat toimintakaudella olleet:

- Pedagogiset ja tuen menetelmät: tukiviittomat ja kohdennettu tuki.
- MAPA-koulutus: haasteellisesti käyttäytyvien lasten kohtaamiseen.

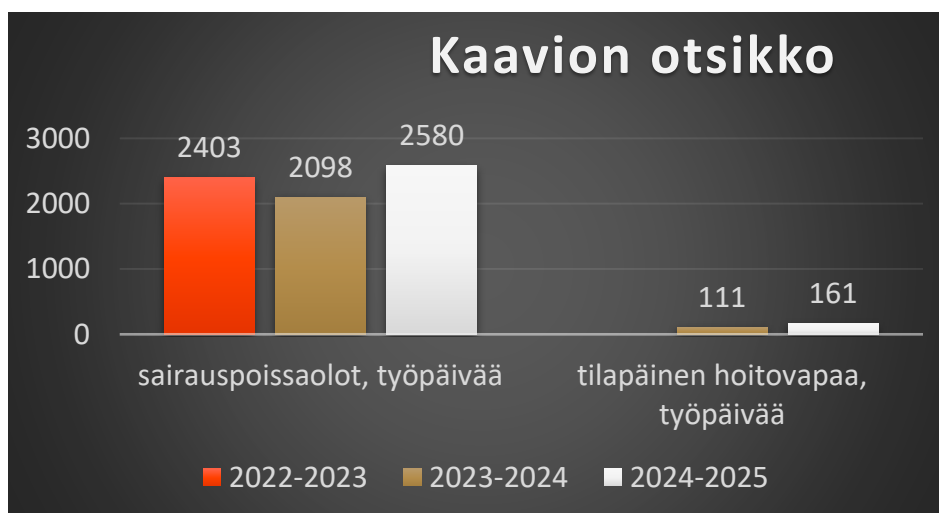

9.9.2025

- Työhyvinvointi muutosten keskellä: yksilöllisiä ja yhteisöllisiä keinoja (KM, työnohjaaja Ulla Rasimus).
- Leikisti! – kohti yhteistä leikkipedagogiikkaa (Reunamo Education Research).
- Edlevon koulutukset: asiakastiedotteet, sähköiset vasut ja leopsit.
- Lasten hätäensiapu ja lääkehoidon koulutukset.

Henkilöstön yllättävät poissaolot työpäivinä kasvoivat toimintavuoden aikana edellisvuoteen verrattuna. Työkykyselvitykset ja johtamisen tuki ovat päättyneellä toimintakaudella toteutuneet yhteistyössä työterveyspalveluiden kanssa. Poissaolojen takia henkilöstöresurssia joudutaan suunnittelemaan ja tasaamaan päivittäin sekä palkkaamaan sijaisia mitoituksen ja aukioloaikojen takaamiseksi. Poissaolot tarkoittavat koko henkilöstön näkökulmasta jatkuvia muutoksia ja tyäjoustoja sekä vievät runsaasti esihenkilöiden työaika. Sijaisten saannissa oli ajoittaisia vaikeuksia ja herkemmin reuna-alueilla. Varhaiskasvatuspalveluissa oli toimintakauden päättyessä kiertäviä sijaisia käytössään 4. Runsastuneista poissaoloista huolimatta aukioloaikarajauksiin ei tarvinnut turvautua kuin muutamana kertana toimintavuoden aikana.

Kuva: Poissaolojen muutos

9.9.2025

Turvallisuus ja varautuminen

Varhaiskasvatuspalveluissa on laadittu turvallisuuden vuosikello ja ohjeistus yksiköissä toteutettavien vuosittaisten turvallisuustoimien suunnittelemiseksi. Päiväkodeissa on tehty riskiarvio (09/2024). Poistumisharjoitukset, sisälle suojautumisen harjoitukset ja turvallisuuskävelyt on toteutettu kaikissa yksiköissä. Myös lääkehoitosuunnitelmat on päivitetty yksiköissä tarvittavilta osin. Toimintavuoden aikana ei kirjattu yhtään varhaiskasvatuslain (57 a § ja 57 b §) mukaista epäkohtailmoitusta. Työturvallisuusilmoituksia kirjattiin ja käsiteltiin alle 5.

